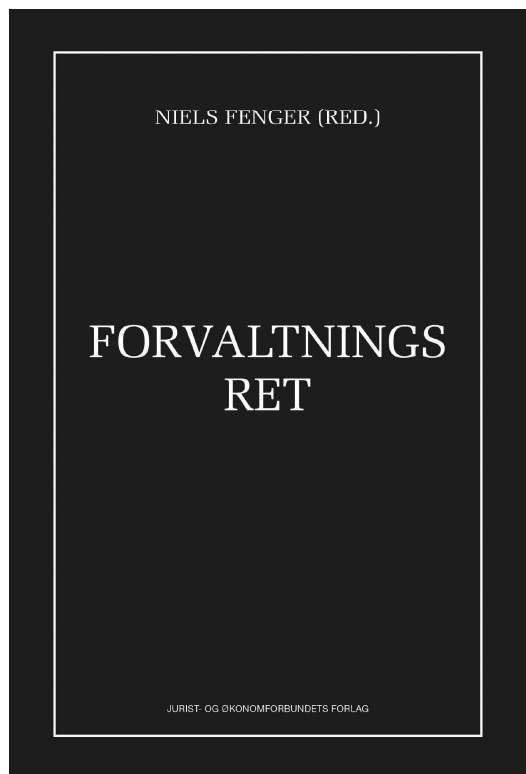

Kort anmeldelse af *Forvaltningsret*, Niels Fenger (red.)

Med den nye dytblå FORVALTNINGSRET foreligger en gennemgribende revideret og en med ny lovgivning fuld opdateret forvaltningsret. Bogen henvender sig til alle, der i det daglige enten beskæftiger sig med offentlig administration, eller som har berøring hermed.

**AF VIBEKE IVERSEN, CHEFJURIST,
KØBENHAVNS KOMMUNE**

Forvaltningsretten afløser og viderefører den store blå forvaltningsret, som seks forfattere med tilknytning til ombudsmandsinstitutionen udarbejdede tilbage i 1994, og som de reviderede i 2. udgaven, der udkom i 2002.

Det er således med 15 års mellemkommende lovgivning og praksis, at den nye *Forvaltningsret* ikke alene fremstår som en videreførelse, men som en helt ny fremstilling af forvaltningsretten.

Bogen gennemgår desuden konsekvent praksis fra EU-Domstolen og fra Menneskerettighedsdomstolen, ligesom den inddrager digital forvaltning og de relevante dele af persondataretten, herunder de nye krav som følge af databeskyttelsesforordningen, der træder i kraft den 25. maj 2018.

Forfatterteamet bag *Forvaltningsret* – med landsdommer, dr.jur. Niels Fenger som re-

daktør og hovedforfatter – er nyt, men er, ligesom det tidligere forfatterteam, sammensat af forfattere, der hovedsageligt er praktikere, og som hver har skrevet om den del af forvaltningsretten, de selv beskæftiger sig med.

Kapitlerne om kommunalretten er således skrevet af medarbejdere ved Økonomi- og Indenrigsministeriets kommunalafdeling. Kapitlerne om ombudsmanden og om god forvaltningsskik af en medarbejder ved ombudsmandsinstitutionen, og kapitlet om domstolsprøvelse af en landsdommer (Niels Fenger selv).

Læseren vil således i bogen ikke kun kunne finde hjælp til selv at løse sager, men også vejledning i, hvordan disse kan forventes at ville blive bedømt af medarbejdere ved de relevante instanser.

Hvad er markant nyt i bogen?

Som nævnt behandler bogen nu konsekvent praksis fra EU-Domstolen og fra Menneskerettighedsdomstolen, ligesom den inddrager digital forvaltning og de relevante dele af persondataretten, inkl. de nye krav som følge af databeskyttelsesforordningen. Bogens kapitler er således i den endelige redigering gennemgået med et skarpt blik på persondataretten. Bogens kapitel 11 om sagsoplysning, der er skrevet af Niels Fenger og Hanne Marie Motzfeldt, er et markant eksempel på persondatarettens indflydelse på forvaltningsretten.

Denne nyskabelse skal selvsagt ses i lyset af de skærpede krav til beskyttelse af personoplysninger efter vedtagelsen i EU af databeskyttelsesforordningen med direkte virkning i alle nationalstaterne, og i lyset af den virkelighed, forvaltningsretten i dag udmøntes i med øget digitalisering og cyberkriminalitet. Det er derfor en stor gevinst, at der nu foreligger en gennemarbejdet forvaltningsret med fokus også på dette område.

I bogens kapitel 1 om forvaltningsret og dens kilder, som er skrevet af Niels Fenger, er der

» **Læseren vil således i bogen ikke kun kunne finde hjælp til selv at løse sager, men også vejledning i, hvordan disse kan forventes at ville blive bedømt af medarbejdere ved de relevante instanser.**

»» **Den nye FORVALTNINGSRET er et helt nyt værk på området og vil være til stor gavn for alle, der beskæftiger sig med offentlig forvaltning. Værket er samtidig en værdig videreførelse af og afløser for Hans Gammeltoft – Hansens "Forvaltningsret".**

i afsnittet om EU-rettens betydning for forvaltningsretten gjort op med, at forvaltningsretten traditionelt har været anskuet som en ren national retsdisciplin.

Udgangspunktet er klart: Anvendelsen af EU-retten indgår i forvaltningens daglige arbejde på samme måde som anvendelsen af anden dansk ret. Ofte vil de EU-retlige krav ikke gå videre, end hvad der allerede følger af dansk forvaltningsret. Andre gange modificeres de med virkning overfor borgernes rettigheder, som forvaltningen skal være opmærksom på.

Bogens kapitel 20 om domstolsprøvelse, der også er skrevet af Niels Fenger, er stort set helt nyt og efterlader et klart indtryk af at være skrevet af en forfatter med styr på området. Yderligere – som nævnt af Niels Fenger i bogens forord – er kapitlet underbygget med nyttige kommentarer fra Karsten Hagel – Sørensen. Læseren vil også her kunne finde henvisninger til og omtale af flere relevante og interessante EU-domme.

I kapitel 4 om opgavefordeling og delegation, der er skrevet af Anders Valentiner-Branth, er beskrivelsen og henvisningen til nyere praksis blandt andet om overladelse af sagsbehandlingen til eksterne parter meget interessant og værdifuldt for praktikere at få beskrevet rammerne for. I kapitlet behandles også krav til databehandlere og dermed til indholdet i databehandleraftaler, der følger af databeskyttelsesforordningen, og som de dataansvarlige skal tage højde for.

Bogens kapitel 5 og kapitel 6 om retsgrundlaget for offentlig personaleforvaltning og om konkrete personalebeslutninger, som begge er skrevet af Jens Kristiansen, giver – i forhold til den tidligere fremstilling – en helt ny og meget spændende beskrivelse, specielt af det arbejdsretlige område med reference til den seneste retspraksis på området, herunder til afgørelser fra Arbejdsretten.

Mange læsere vil helt sikkert blive meget klogere på dette område, ligesom kapitlerne vil være til god hjælp for praktikere på området.

Gennemgangen af hjemmelsgrundlaget og fortolkning i kapitel 8 og kapitel 9, der er skrevet af Søren Højgaard Mørup, er i forhold til den tidligere fremstilling udvidet væsentligt, herunder også med beskrivelse af forholdet mellem national og international ret.

Rammerne for aktindsigt efter offentlighedsloven er behandlet og beskrevet i bogens kapitel 10 om vejledning og oplysning, der er skrevet af Niels Fenger med oplæg fra tekstafsnit i Mohammed Ahsans Offentlighedsloven med kommentarer. Dette kapitel er som resten af bogen meget velskrevet og vil have stor nytteværdi for enhver, der i det daglige er beskæftiget i den offentlige administration, herunder med besvarelse af anmodninger om aktindsigt.

Forfatteren har selv sagt ikke kunnet tage højde for de aktuelle politiske drøftelser om ophævelse eller ændring af offentlighedslovens såkaldte ministerbetjeningsregel. Det samme gør sig gældende for det verserende lovforslag om databeskyttelsesloven.

Bogens Kapitel 16 om god forvaltningsskik, der er skrevet af Kirsten Talevski, indeholder en virkelig god gennemgang af praksis på dette område og en god kobling til kapitel 5 om de generelle tjenesteflgter.

Kapitel 18 om kommunalfuldmagten, der er skrevet af Hanna Ege og Hans B. Thomsen, giver en meget velskrevet beskrivelse af dette ikke helt ukomplicerede område, som vil have stor værdi for praktikere i landets kommuner og det kommunale tilsyn. Området er aktuelt udfordret af risici for konkurrence med det private erhvervsliv og borgernes efterspørgsel af øget kommunal service.

» Fremstillingen dækker området både i bredden og i dybden og tager højde for den seneste udvikling indenfor området nationalt og internationalt.

Det samlede indtryk af bogen

Den nye FORVALTNINGSRET er et helt nyt værk på området og vil være til stor gavn for alle, der beskæftiger sig med offentlig forvaltning. Værket er samtidig en værdig videreførelse af og afløser for Hans Gammeltoft – Hansens "Forvaltningsret".

FORVALTNINGSRETEN er skrevet af et forfatterteam med meget stor viden og indsigt i de områder, de beskriver.

Fremstillingen dækker området både i bredden og i dybden og tager højde for den seneste udvikling indenfor området nationalt og internationalt.

Bogen fremtræder – uanset de mange forfattere – som en helhed og en meget velskrevet bog, hvilket må kunne tilskrives en meget kvalificeret redaktør.

Forfatterne

Lise Brandi-Hansen
Chefkonsulent i Kommunaljuridisk kontor i Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Hanna Kirstine Ege
Chefkonsulent i Forvaltningsjuridisk Kontor i Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Christina Ekmann
Kontorchef i Forvaltningsjuridisk Kontor i Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Morten Engberg
Afdelingschef hos Folketingets Ombudsmand.

Niels Fenger
Dommer i Østre Landsret. Blev i 2004 dr. jur. på en afhandling om EU-rettens betydning for dansk forvaltningsret og i 2009 professor i forvaltningsret ved Københavns Universitet.

Jens Kristiansen
Professor i Arbejdsret ved Københavns Universitet.

Karsten Loiborg
Områdechef hos Folketingets Ombudsmand.

Hanne Marie Motzfeldt
Lektor i forvaltningsret og persondataret ved Aarhus Universitet og forsker i digital forvaltning.

Søren Højgaard Mørup
Professor i offentlig ret ved Aarhus Universitet siden 2010. Blev i 2006 dr. jur. på grundlag af afhandlingen *Berettigede forventninger i forvaltningsretten*.

Kirsten Talevski
Områdechef hos Folketingets Ombudsmand.

Hans B. Thomsen
Afdelingschef for Juridisk Afdeling i Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Anders Valentiner-Branth
Advokat (H) og partner ved Nielsen Nørager.

Nikolaj Aarø-Hansen
Dommer i Østre Landsret. Ansat i Justitsministeriets departement 1995-2008. Formand for Klagenævnet for Udbud.

Forvaltningsret, Niels Fenger (Red.)
1. udgave 2018, 1184 sider
Jurist – og Økonomiforbundets Forlag
Bogen udkom den 14. marts 2018